František Kupka – Garden with Peacocks

A forgotten work with extraordinary provenance

The painting Garden with Peacocks (Zahrada s pávy) represents a hitherto unknown work by František Kupka, one of the most important Czech painters and pioneers of modern art.

The painting can be classified as an early period of Kupka's work, especially in the context of the years 1896–1898.

A connection can be found, for example, with the painting Biblioman from the collections of the Prague Castle or with the painting Rose Bush in Bloom from 1898.

The composition depicts a garden with blooming roses and white peacocks.

It is the motif of white peacocks that gives the painting a distinctly poetic and symbolist character.

Garden with Peacocks thus represents a remarkable evidence of Kupka's early figurative and symbolically oriented work, even before his later inclination towards abstraction.

The extraordinary significance of the work is also underlined by its provenance.

On the back of the canvas, the original owner's label has been preserved with the following inscription: František Kupka / Coll. Dr Stefan Osusky / 17 Av. Charles Floquet / Paris

The painting therefore belonged to the collection of Štefan Osuský, a prominent Czechoslovak politician and diplomat who served as the ambassador of Czechoslovakia in Paris.

Osuský was one of the important figures of the Czechoslovak resistance abroad and moved in an environment where representatives of politics, diplomacy and art met.

It is these connections that make the painting not only an exceptional work of art, but also a valuable document of Czechoslovak cultural history in France.

Garden with Peacocks is an oil on canvas in the original frame measuring 81 × 100 cm.

Full-page color reproduction in Marie Mžyková's publication Vojtěch Hynais, published by Academia, and in Petr Wittlich's publication Figura, published by Arbor Vitae.

The painting was accompanied by expert opinions from prominent art historians, including Prof. PhDr. Petr Wittlich, CSc., Assoc. PhDr. Marie Mžyková, CSc., and Prof. PhDr. Tomáš Vlček, CSc.

References
Petr Wittlich – Figura (Arbor Vitae)
Marie Mžyková – Vojtěch Hynais (Academia)
Provenance label: Coll. Dr. Stefan Osusky, Paris

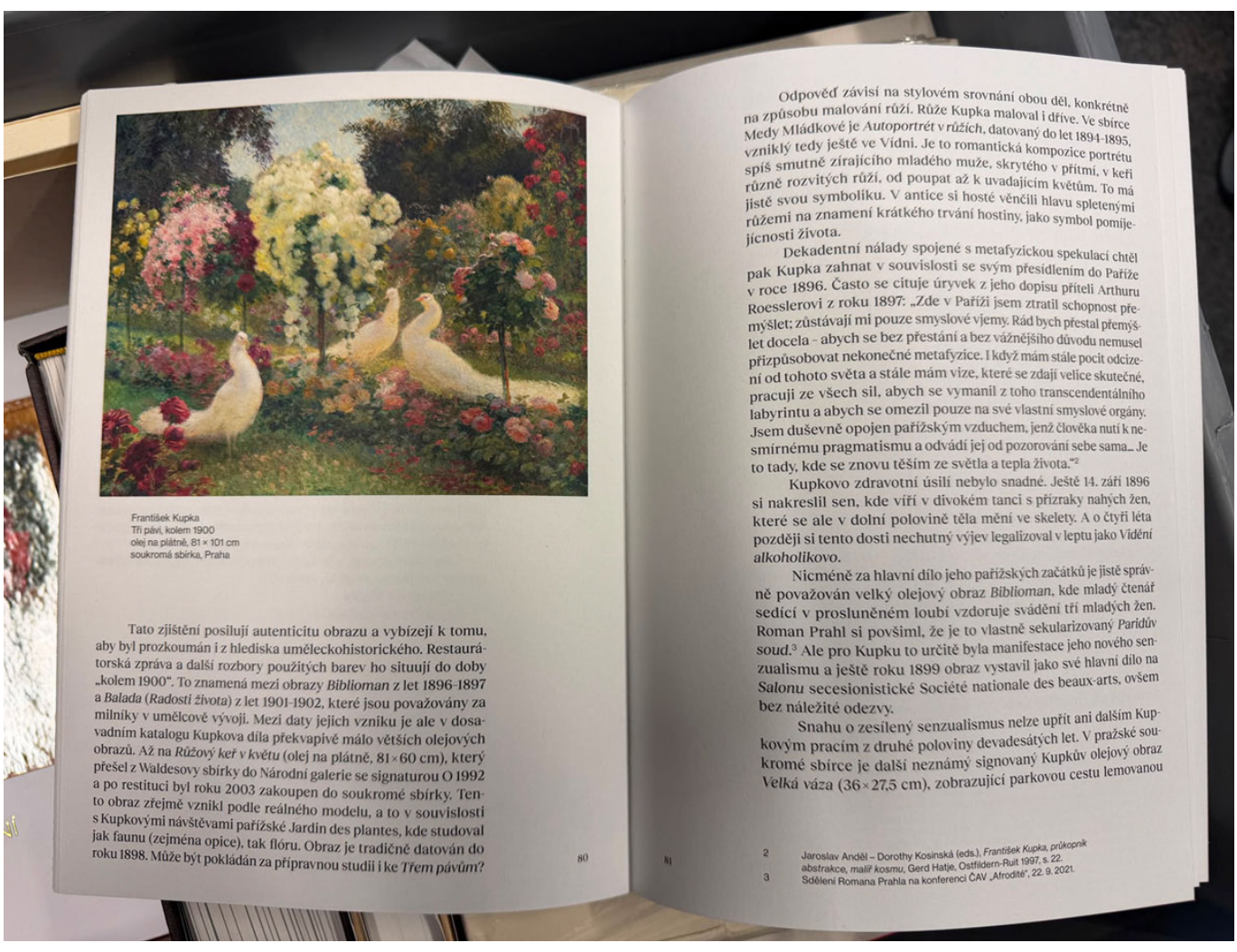

František Kupka
Tři pávi, kolem 1900
olej na plátně, 81 × 101 cm
soukromá sbírka, Praha

Tato zjištění posilují autenticitu obrazu a vybízejí k tomu, aby byl prozkoumán i z hlediska uměleckohistorického. Restaurátorská zpráva a další rozbory použitých barev ho situují do doby „kolem 1900". To znamená mezi obrazy *Biblioman* z let 1896-1897 a *Balada* (*Radosti života*) z let 1901-1902, které jsou považovány za milníky v umělcově vývoji. Mezi daty jejich vzniku je ale v dosavadním katalogu Kupkova díla překvapivě málo větších olejových obrazů. Až na *Růžový keř v květu* (olej na plátně, 81×60 cm), který přešel z Waldesovy sbírky do Národní galerie se signaturou O 1992 a po restituci byl roku 2003 zakoupen do soukromé sbírky. Tento obraz zřejmě vznikl podle reálného modelu, a to v souvislosti s Kupkovými návštěvami pařížské Jardin des plantes, kde studoval jak faunu (zejména opice), tak flóru. Obraz je tradičně datován do roku 1898. Může být pokládán za přípravnou studii i ke *Třem pávům*?

80

Odpověď závisí na stylovém srovnání obou děl, konkrétně na způsobu malování růží. Růže Kupka maloval i dříve. Ve sbírce Medy Mládkové je *Autoportrét v růžích*, datovaný do let 1894-1895, vzniklý tedy ještě ve Vídni. Je to romantická kompozice portrétu spíš smutně zírajícího mladého muže, skrytého v přítmí, v keři různě rozvitých růží, od poupat až k uvadajícím květům. To má jistě svou symboliku. V antice si hosté věnčili hlavu spletenými růžemi na znamení krátkého trvání hostiny, jako symbol pomíjejícnosti života.

Dekadentní nálady spojené s metafyzickou spekulací chtěl pak Kupka zahnat v souvislosti se svým přesídlením do Paříže v roce 1896. Často se cituje úryvek z jeho dopisu příteli Arthuru Roesslerovi z roku 1897: „Zde v Paříži jsem ztratil schopnost přemýšlet; zůstávají mi pouze smyslové vjemy. Rád bych přestal přemýšlet docela – abych se bez přestání a bez vážnějšího důvodu nemusel přizpůsobovat nekonečné metafyzice. I když mám stále pocit odcizení od tohoto světa a stále mám vize, které se zdají velice skutečné, pracuji ze všech sil, abych se vymanil z toho transcendentálního labyrintu a abych se omezil pouze na své vlastní smyslové orgány. Jsem duševně opojen pařížským vzduchem, jenž člověka nuti k nesmírnému pragmatismu a odvádí jej od pozorování sebe sama... Je to tady, kde se znovu těším ze světla a tepla života."[2]

Kupkovo zdravotní úsilí nebylo snadné. Ještě 14. září 1896 si nakreslil sen, kde vířil v divokém tanci s přízraky nahých žen, které se ale v dolní polovině těla mění ve skelety. A o čtyři léta později si tento dosti nechutný výjev legalizoval v leptu jako *Vidění alkoholikovo*.

Nicméně za hlavní dílo jeho pařížských začátků je jistě správně považován velký olejový obraz *Biblioman*, kde mladý čtenář sedící v prosluněném loubí vzdoruje svádění tří mladých žen. Roman Prahl si povšiml, že je to vlastně sekularizovaný *Paridův soud*.[3] Ale pro Kupku to určitě byla manifestace jeho nového senzualismu a ještě roku 1899 obraz vystavil jako své hlavní dílo na *Salonu* secesionistické Société nationale des beaux-arts, ovšem bez náležité odezvy.

Snahu o zesílený senzualismus nelze upřít ani dalším Kupkovým pracím z druhé poloviny devadesátých let. V pražské soukromé sbírce je další neznámý signovaný Kupkův olejový obraz *Velká váza* (36×27,5 cm), zobrazující parkovou cestu lemovanou

2 Jaroslav Anděl – Dorothy Kosinská (eds.), *František Kupka, průkopník abstrakce, malíř kosmu*, Gerd Hatje, Ostfildern-Ruit 1997, s. 22.
3 Sdělení Romana Prahla na konferenci ČAV „Afroditě", 22. 9. 2021.

81

Petr Wittlich – Figura (Arbor Vitae)